

Д. Є. Макаренко

Шнюков Євген Федорович

ШНЮКОВ Євген Федорович (26. 03. 1930, м. Архангельськ, РФ — 01. 10. 2022, Київ) — геолог, мінералог, літолог. Брат [Вадима](#), батько [Катерини](#) та [Сергія Шнюкових](#). Доктор геолого-мінералогічних наук (1966), професор (1970), академік НАНУ (1982). Заслужений діяч науки і техніки України (1991). Державна премія (1989) та України (2000) у галузі науки і техніки, премія імені В. Вернадського АН УРСР (1982). Ордени «За заслуги» 3-го ступеня (2000) та князя Ярослава Мудрого 5-го ступеня (2015). Дитячі (до 2-ї світової війни) та юнацькі роки минули в Одесі. Закінчив Київський університет (1953). Працював 1956—57, 1959—69 та 1977—92 в Інституті геологічних наук АНУ (Київ): 1968—69 — заступник директора, 1977—92 — директор, завідувач відділу осадового рудоутворення; 1957—59 — в Інституті мінеральних ресурсів АН УРСР (Сімферополь); 1969—77 — завідувач відділу геології й геохімії осадового рудоутворення, водночас 1969—73 — заступник директора Інституту геохімії і фізики мінералів АН УРСР; водночас 1978—2008 — директор Національного науково-природничого музею НАНУ; 1993—2017 — керівник Відділення морської геології та осадового рудоутворення НАНУ; від 2018 — завідувач відділу проблем геології моря та осадового рудоутворення, радник при керівництві Центру проблем морської геології, геоекології та осадового рудоутворення (усі — Київ). Головний редактор «Геологічного журналу» (1989—93) та журналу «Геологія і корисні копалини Світового океану» (від 2005). Один із засновників нової галузі геологічної науки — вчення про Світовий океан та його корисні копалини, творець всесвітньо відомої наукової школи з морської геології й осадового рудоутворення. Вивчав осадові залізні та марганцеві руди України, геологію Азовського і Чорного морів, зокрема чорноморського шельфу, грязьовий вулканізм, газогідрати Чорного моря, провадив комплексні геолого-геофізичні та металогенічні

дослідження дна Світового океану. Науковими колективами під його керівництвом отримано багато відкриттів і винаходів у галузі осадового рудогенезу, грязьового вулканізму, геології морського дна, зокрема й щодо наявності залізних руд, золота, залізо-марганцевих конкрецій та перспектив нафтогазо- та гідратоносності Чорного моря. Ініціатор і керівник значної кількості українських та міжнародних морських експедицій в Азовському, Чорному, Середземному морях, а також Індійському та Атлантичному океанах. Відкрив низку родовищ залізних руд у межах Керченського залізорудного басейну.

Основні праці

К геологии акватории Азовского моря. К., 1968; Геология Азовского моря. К., 1974; Геология шельфа УССР: Керченский пролив. К., 1981; Геология шельфа УССР: Среда. История и методика изучения. К., 1982; Геология шельфа УССР: Твердые полезные ископаемые. К., 1983; Геология и металлогения северной и экваториальной частей Индийского океана. К., 1984; Геология шельфа УССР: Литология. К., 1985; Металлогенические исследования в морях и океанах. Москва, 1987; Тропическая Атлантика. Регион Гвинеи. К., 1988; Геология и металлогения Тропической Атлантики. К., 1989; Палеоостровная дуга севера Черного моря. К., 1997; Геология, геофизика и гидрография северо-запада Черного моря. К., 1998; Газовые факелы на дне Черного моря. К., 1999; Железомарганцевые конкреции Индийского океана. К., 2001; Минеральные богатства Черного моря. К., 2004; Геологические исследования Черного моря. К., 2006; Геология континентальной окраины Черного моря. К., 2006; Газовый вулканизм Черного моря. К., 2013; Mud Volcanoes of the Black Sea Region and their Environmental Significance. Springer, 2020 (уці — співавт.).

Рекомендована література

1. Евгений Федорович Шнюков: Библиография ученых УССР. К., 1990;
2. Евгений Федорович Шнюков: Биобиблиография ученых Украины. К., 2010;
3. Шаталов Н. Н. Творец «морской» металлогении (к 85-летию академика Евгения Федоровича Шнюкова) // Мінеральні ресурси України. 2015. № 3;
4. Павлюк М., Наумко І. Визначний учений-геолог-романтик, академік Євген Федорович Шнюков (до 90-річчя від уродин) // Геологія і геохімія горючих копалин. 2019. № 4;
5. Гожик П. Ф. Видатний вчений-геолог — академік НАН України Євген Федорович Шнюков // Геологія і корисні копалини Світового океану. 2020. Т. 16, № 1;
6. Коболев В. П. Е. Ф. Шнюков — организатор и вдохновитель морских научных геолого-геофизических экспедиционных исследований в независимой Украине // Там само; Старостенко В. И. К 90-летнему юбилею Е. Ф. Шнюкова — геолога дальнего плавания, начальника экспедиции 19-го рейса НИС «Академик Вернадский» в Индийский океан // Там само; Червоненко О. В. Євген Федорович Шнюков. Музейні нотатки // Там само; Пам'яті академіка НАН України Євгена Федоровича Шнюкова (26 березня 1930 — 1

жовтня 2022) // Геологічний журнал. 2022. № 4;

7. Янко В. В. та ін. Данина життя академіка НАН України Євгена Федоровича Шнюкова // Вісн. Одес. ун-ту. Географічні та геологічні науки. 2022. Т. 27, № 2.

Бібліографічний опис:

Шнюков Євген Федорович / Д. Є. Макаренко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-879168>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).